

La restauració de la llanterna de la reial capella de la Cinta

Dins el conjunt de la catedral de Tortosa han aparegut intervencions puntuals que, per la seua transcendència i singularitat, han pogut contemplar, amb el pas del temps, la seua perfecta articulació d'una concreció formal diferent respecte al conjunt gòtic. És així com peces com la façana principal, la sagristia major o la capella de la Cinta han sabut respondre a la solució formal del seu temps i, per tant, a l'entramat estilístic del moment que siga, amb els llenguatges del renaixement, el barroc o el neoclàssic.

Lloc destacat té la reial capella de la Cinta (1672-1825) o, més bé, des del 1642-2014, període de concepció i d'intervenció. Rellegir avui en dia, als inicis del segle XXI, una peça com la capella de Cinta, amb l'anàlisi crítica actual, però de la mà d'O'Callaghan, Matamoros, Solé i Querol, o dels narradors dels costums i tradicions (Verges Paulí, Moreira, Barlett, Bayerri o Jover) té un valor més transcendent i complet. És per això que la restauració de la llanterna dóna plenitud a la tasca de conservació de la reial capella de la Cinta.

La visió i percepció de la capella que tenim avui en dia és molt diferent de la que van pensar els nostres avantpassats del segle XVII. Es va concebre en un entorn complicat, tot just per celebrar la victòria del 3 de maig del 1642 en la guerra contra els francesos. Després vindran les penúries amb les epidèmies de còlera del 1673 i 1677 i també de llagostera a l'agricultura. La figura dels bisbes Tena, Veschi i Fageda, i també el poble tortosí, són essencials per poder emprendre una obra com la capella de la Cinta.

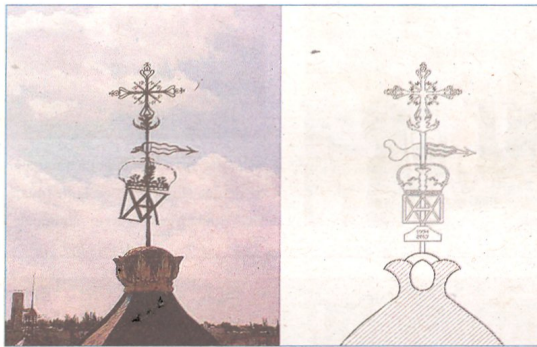
La necessitat de la construcció de la capella arranca de l'any 1642 per honorar la victòria sobre l'exèrcit francès. En l'acta capitular de 20/05/1642, es pot llegir: "han així mateix deliberat, y deliberaren que faze a sa Magta. Protector, amparo y amo de aquesta fábrica, de manera que sie capella Real, y sent tan notoria la devoció, y sa real grandesa, que admetrà la protec-

ció desta capella, y per a daço se scriue a sa Magt. suplicanillo y ab tot rendiment, demanant tambe carta". És probablement en aquest any quan es realitza, la primera traça sobre la Capella. Existeix a l'arxiu capitular un dibuix signat per Joan Joannias de la Capella de la Cinta. Però s'havia d'esperar fins el 1672. Llavors es va nomenar una comissió amb quatre representants del Cabildo i quatre membres de la Generalitat de la ciutat, per realitzar el control i seguiment de la construcció de la Capella. L'acta diu "Primus quatermus Manualis sive Protocoli Adm. Yltris. Capituli Sedis Dert. de Anno 1672. Scriba Petrus Orient. Not., ...Se comense a obrar La Capella de dita Sancta Cinta ab la sumptuositat qués puga, per que en ella se puga donar la Comunió, elegint puesto aparega més a proposit, fent venir un Mestre pera que puga fer la Planta y Traça de aquella de les ciutats de València, o, de Barcelona, o, de allà ahont se sapia l'on haja y per aqué ad

be perque la devoció dels fels es molt fervorosa en coses de nostra Senyora, es forsa que aquesta Capella que fabrica en esta santa Iglesia, a la admirable, y santa Cinta de Maria Santissima, sia no menos insigne, que les altres que hi ha en Espanya".

L'obra, finalment, la comença Diego Martínez Ponce de Urnana, l'arquitecte que va realitzar la capella dels Desemparats de València. L'obra comença el 17 de març del 1672 amb la col·locació de la primera pedra, on, dins d'un recipient de vidre, es disposa un document en nom del papa Clement X, el rei Carles II, el bisbe Fageda, els procuradors de la ciutat i la de l'arquitecte. Dies després se n'enderroca el priorat major "per haverse de menester lo siti per a la fabrica de la Capella de la Santa Cinta (17/05/1672).

Però l'obra interior havia de ser acabada amb el paviment i les pintures murals; també el conjunt escultòric, per la col·locació del cambril de la Cinta amb el relicari. Tot això va tardar

Entre els treballs de restauració està el penell de la llanterna.

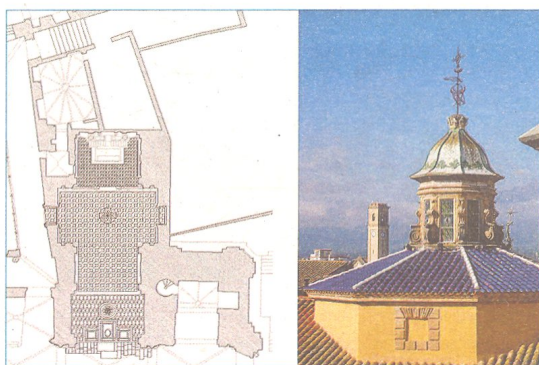
més facilitat y prestesa se puga posar má en dita obra se hajen de elegir...".

També la crida del bisbe Fageda del 25 d'abril del 1672, en el començament de l'obra, es farà ressò de la importància del projecte, "Item, per quant les Capelles que en aquest temps se fabriquen en tota Espanya, en honra, y gloria de la Verge Santissima, sien de gran cost, y molt insignes, així per es-tar los ingenis dels Arquitectos molt mes perfeccionats, y avivats, com tam-

quasi setanta anys, des que Tomàs Barry, el 1754, comença les pintures de la façana fins que el bisbe Gordo Sáez beneix la capella el 1825. El disseny del tabernacle és un rosari d'entrebancs, ja que diferents projectes seran rebutjats per la Reial Acadèmia de San Fernando: els d'Antonio Ferrer, fra Jossé de la Madre de Dios, José Tomás, José Prat, Antonio Oliveri, Aldobrando Zanagua, d'un cartoixà d'Scala Dei, d'arquitectes de Vich i d'Yglesuela.

Projecte de la llanterna que necessita neteja i restauració.

Planta de la llanterna. S'hi treballarà en els vitralls, la coberta i el penell.

Però les intencions d'intervenció sobre la capella de la Cinta no van acabar el segle XIX. El segle XX, la restauració de la llanterna probable obra de Joan Abril i el projecte, d'un cambril de l'arquitecte Agustín Bartlett; també la reconstrucció del cambril després de la Guerra Civil per Octavi Domènech, i les obres de restauració dutes a terme entre 1994-1998, realitzades per Emili Julià i Maria Torné sota la meua direcció i de Pau Iriondo.

La capella de la Cinta inspirada a l'any 1642, tal vegada per Joan de Joannias, va haver d'esperar fins a un nou disseny, el 1672, de Diego Martínez Ponce de Urnana, per ser començada. L'obra va ser coberta per fra Matheo Ortiz el 1715 i pavimentada per Pau Simó, Roch Xambó i fra Antonio Falcón. El disseny del tabernacle de la Mare de Déu va haver d'esperar per ser consagrat el 1825 després de ser reparada, després de la Guerra del Francès, per José Antonio Besalduch. La capella va ser restaurada per Joan Abril i encara un intent d'ampliació d'Agustín Bartlett; després la reconstrucció de la Guerra Civil, la restauració de finals del segle XX. La capella de Cinta és, avui en dia, després de més de tres se-

gles, als inicis del XXI, un referent de la fe, cultura i tradició dels tortosins. La reial capella és una obra única dins el barroc català i és nostra la responsabilitat de traslladar a les futures generacions aquesta esplèndida peça en les seues millors condicions. És per això que cal la restauració de llanterna de la capella.

Actualment, la capella de la Cinta, tot i que restaurada en la seua totalitat per la part interior a finals dels 90, presenta, a la seua part exterior, un estat de conservació que determina una actuació de manteniment de la llanterna de la cúpula. Aquesta zona necessita neteja i restauració, ja que no s'hi va actuar en la intervenció de finals del segle XX pel cost addicional del sistema de bastides. L'estat de part de la coberta del cupulí i de la llanterna passa per la intervenció bàsica en tres punts: la conservació dels vitralls per garantir l'estabilitat de la llanterna, la restauració del trencadís de la cobertura per garantir-ne la impermeabilització i retomar l'ornament inicial i, finalment, la restauració del penell.

Prof. Dr. Josep Lluís i Ginovart
Universitat Rovira i Virgili